

riksværk med 8.000 til 16.000 indbyggere, der trues på omfang og variation i udvalgsvarehandelen. Byer på mellem 4.000 og 8.000 indbyggere - som eksempelvis Sorø, Hadsten eller Ringe - vil formentlig kun kunne opretholde et butiksnæ, der udbyder mere standardiserede varer. I mindre byer som Ølgod, Dronninglund eller Fakse med mellem 2.500 og 4.000 indbyggere må der forudses kun at kunne opretholdes enkelte udvalgsvarebutikker, med mindre den igangværende udvikling på detailhandelsområdet ændres.

Undersøgelser viser endvidere, at over halvdelen af butiksyggeriet, opgjort for perioden 1992 til 1994, er placeret uden for bymidten, ofte i randen af byerne, hvor biladgangen er lettest.

Undersøgelser af amters og kommuners administrationspraksis viser, at planlovens muligheder for at regulere detailhandelsbyggeriets omfang og placering i den enkelte by samt fordeling mellem byerne kun bruges i begrænset omfang. Planerne har manglet klare retningslinier om planlægningsmuligheder og begrænsninger, ligesom planernes redegørelsesdel kun har indeholdt få analyseoplysninger. Endvidere er plangrundlaget for de større detailhandelsenheder ofte udarbejdet som løsrevne tillæg til eksisterende planer. Alt i alt betyder det, at det er vanskeligt at vurdere de samlede konsekvenser af de mange planbeslutninger i forhold til målene for detailhandelsstrukturen.

Detailhandelsudvalget har i sin rapport vurderet, »at hvis man ønsker en anden udvikling end den stærke koncentration af detailhandelen til de 20 - 30 største byer, hvis man ønsker at støtte bymidterne, og hvis man ønsker at mindske bilafhængigheden og stille forbrugerne uden bil bedst muligt, er det nødvendigt at fastsætte præciserede målsætninger og retningslinier for amters og kommuners planlægning af detailhandelen.«

Udvalget har vurderet, »at der er muligheder for gennem planlægningen at understøtte en udvikling, der stimulerer til investeringer og fornyelser også i lokalcentre, kommunecentre og mindre egnscentre. En sådan udvikling skulle også sikre bedre rammer for at gennemføre et generationsskifte i udvalgsvarebutikker i de mindre byer.

For at bryde den nuværende tendens er det imidlertid en nødvendig forudsætning, at mulighederne for byggeri til butiksmål begrænses i de større byer (byer over 25.000 indbyggere), og det er væsentligt, at der ikke placeres nye eksterne centre eller nye store butikker uden for bymidterne, hverken ved disse store byer eller ved andre byer.«

Udvalget anbefaler ændringer af planloven, der kombinerer bestemmelser om følgende:

- maksimale butiksstørrelser, der kan fraviges på grundlag af en planlægning. Udvalget vurderer, at et maksimalt bruttoareal på 3.000 m² for dagligvarebutikker og 1.000 m² for udvalgsvarebutikker er en hensigtsmæssig grænse. Bestemmelserne bør endvidere knyttes sammen med en bestemmelse om maksimale centerstørrelser.
- entydige definitioner
- præcisionskrav til lokalplaner
- lokaliseringssprincipper
- dokumentation
- indsigelsesmulighed for naboamter
- retningslinier for amters og kommuners planrevision
- ændring af upræcise lokalplaner.

Der henvises til Detailhandelsudvalgets rapport, side 83.

Udvalget finder, »at de beskrevne styringsmidler kan være et vigtigt skridt på vejen til at opfylde mål om styrkelse af bymidterne, om forbedring af vilkårene for forbrugerne uden bil og lokalisering af butikker i områder med god kollektiv transport.«

Udvalget vurderer, »at det er vanskeligt at ændre forbrugernes brug af bilen til indkøb. Udvalget finder imidlertid, at det er væsentligt for at undgå fejlinvesteringer alligevel at planlægge for et robust bysystem og en robust infrastruktur, der kan fungere i en situation med andre transportmæssige forudsætninger end i dag. På kort sigt vil forslaget stille folk, som ikke har bil til rådighed, bedre. På længere sigt er der tale om bidrag til en bæredygtig udvikling.«

Sammenhæng med butikstrukturkommissionens arbejde

Erhvervsministeren nedsatte i forlængelse af vedtagelse af lov nr. 371 af 14. juni 1995 om butikstid en kommission om fremtidens butikstruktur, der skal analysere den hidtidige udvikling og fremkomme med anbefalinger, der kan være med til at opretholde et levende nærbutiksmiljø i bymidterne og styrke indkøbsmulighederne i lokalområderne, herunder landdistrikterne. Kommissionen skal afgive betænkning inden den 31. december 1997.

Detailhandelsudvalget gør i sin rapport opmærksom på, at en lang række andre forhold end planlovens regler vedrørende detailhandelens placering har stor betydning for detailhandelen og forbrugerne samt for realiseringen af målsætningerne om et butiksnæ, der stimulerer til fortsatte investeringer og fornyelser også i lokalcentre, kommunecentre og mindre egnscentre, på en måde så bymidterne støttes.

Butikstrukturkommissionen behandler blandt